

SĒKLAUGU NODALĪJUMS
Spermatophyta
 (Magnoliophyta)

1. Vispārējais raksturojums
2. Kailsēkļi
3. Segsēkļi

1. Vispārējais raksturojums

Dominē sporofīts
 Gametofīts ir vāji izteikts

Parastā egle *Picea abies*   Lauka magone *Papaver dubium*

Sporofīts veido sporangijus

Heterospori augi

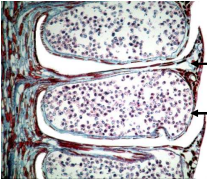
Selaginellales
Isoëtales
Marsileales
Salviniales

Gymnospermae (kailsēkļu klase)

Parastā priede
Pinus sylvestris

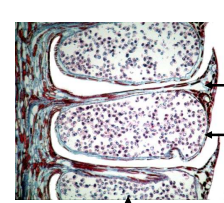
Mikrostrobili

Mikrosporofils (putekšņlapa)
 Mikrosporangijs (putekšņu ligzda) (*n*)

Gymnospermae (kailsēkļu klase)

Parastā priede
Pinus sylvestris

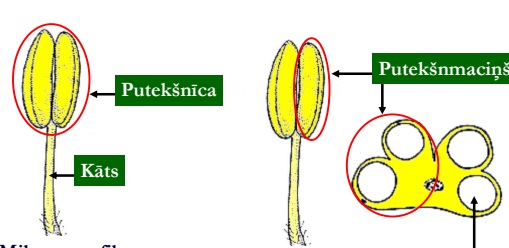

Mikrosporofils (putekšņlapa)
 Mikrosporangijs (putekšņu ligzda) (*n*)

Mikrogametofīts (putekšnis)

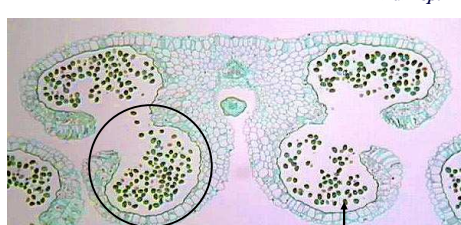
Angiospermae (segsēkļu klase)

Putekšņnīca
 Putekšņmaciņš
 Kāts
 Mikrosporofils (putekšņlapa)
 Mikrosporangijs (putekšņu ligzda) (*n*)

Angiospermae (segsēkļu klase)

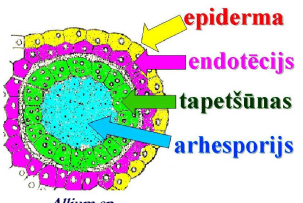
Lilium sp.

Mikrosporangijs (putekšņu ligzda)
 Mikrogametofīts (putekšnis)

Mikrosporangijs (putekšņu ligzda)

Atbilst eisporangijāto paparžaugu sporangija tipam.

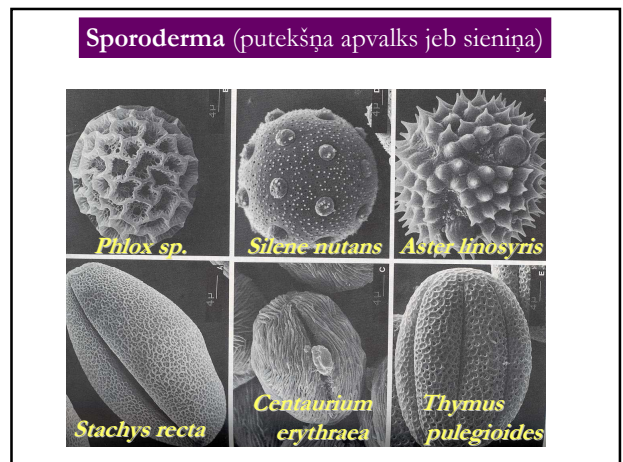
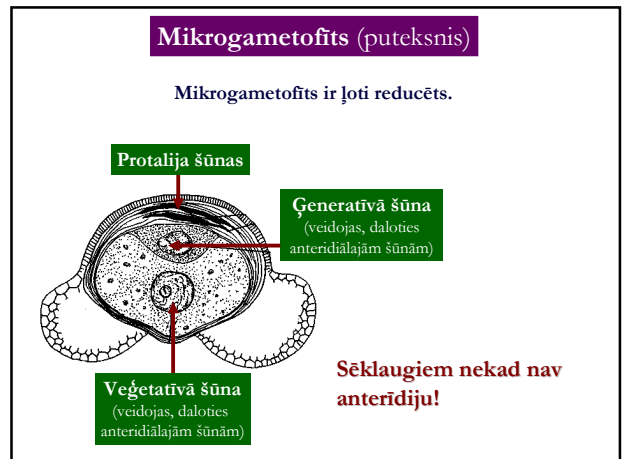
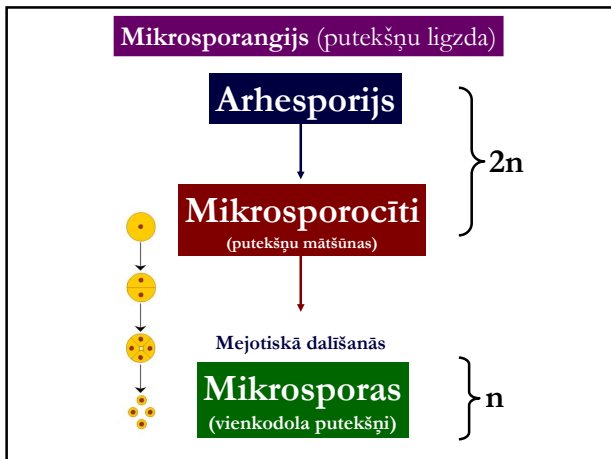

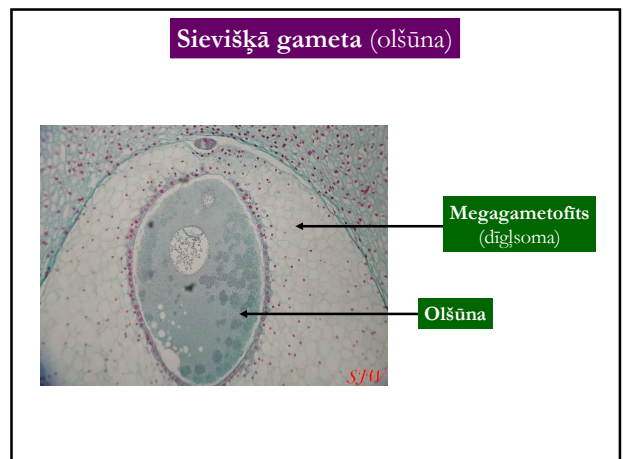
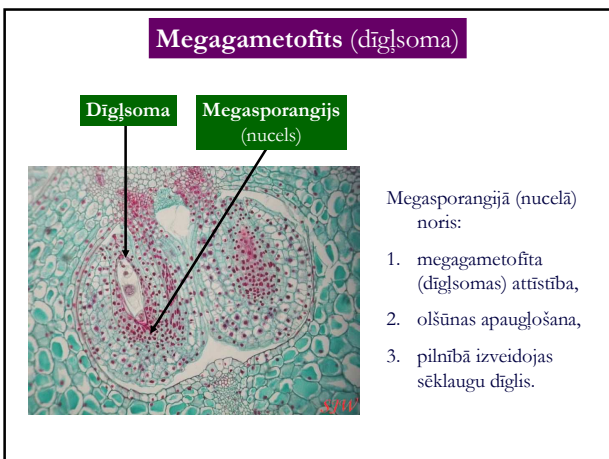
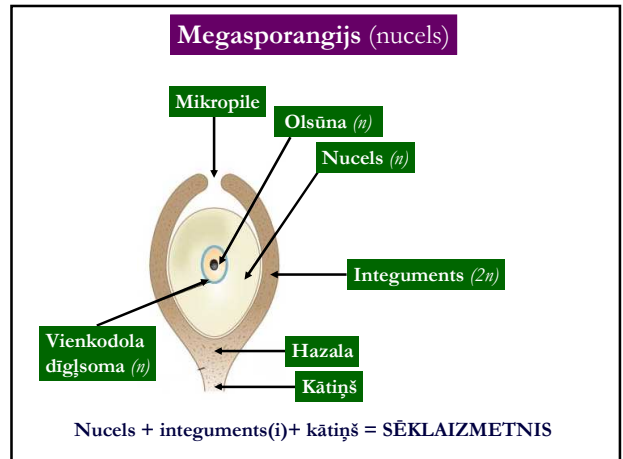
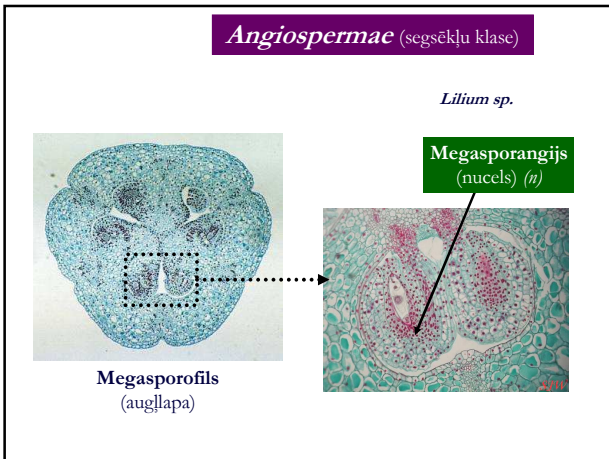
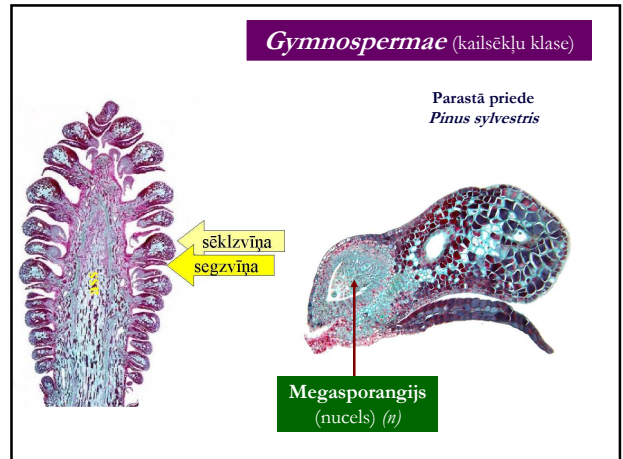
epiderma
 endotēcijs
 tapetšūnas
 arhesporijs

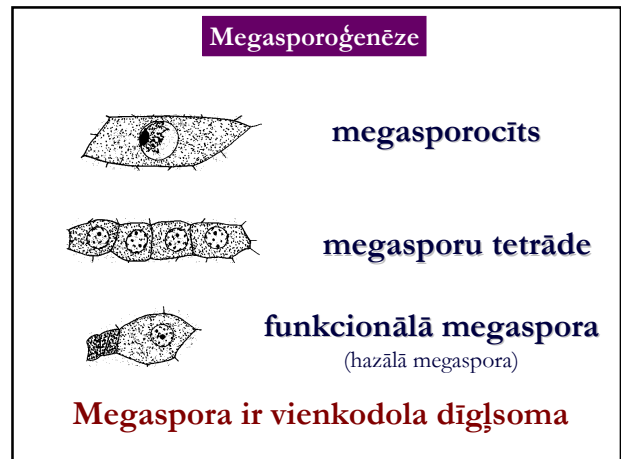
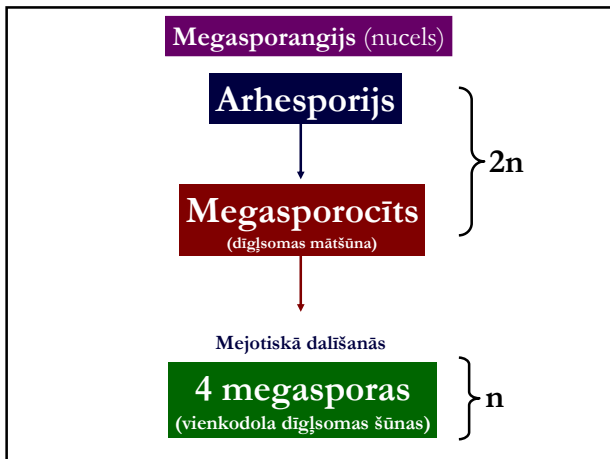
Allium sp.

Epiderma, endotēcijs:

- aizsargfunkcija,
- nodrošina sporangija atvēršanos, kad putekšņi ir nobrieduši apputei.

Megagametoģīts (dīgļsoma)

1. Visa dīgļsomas attīstība noris sēklaizmetņa aizsardzībā un apgādē.
2. Sievišķais gametoģīts sēklaugu filoģenēzē ir reducējies, bet mazāk kā vīrišķais.
3. Kailsēkļiem vēl saglabājusies līdzība ar heterosoprajiem paparžaugiem.

Apaugļošanai nav vajadzīga ūdens vide

Zigota veidojas un attīstās par dīgli mātes augā

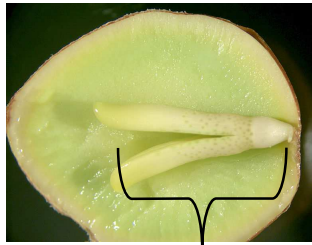
Pēc apaugļošanās

sēklaizmetnis → sēkla integumenti → sēklapvalks

zigota → dīgļis

→ endosperma (barības audi)

Sēkla

Miniatūrs sporofīts

Spermatophyta

GYMNOSPERMAE

ANGIOSPERMAE

GINKGOOPSIDA

PINOPSIDA

CYCADOPSIDA

GNETOPSIDA

MAGNOLIOPSIDA

LILJOPSIDA

Spermatophyta

GYMNOSPERMAE

GINKGOOPSIDA

PINOPSIDA

CYCADOPSIDA

GNETOPSIDA

Gymnospermae = Pinophytina
(kaļķsēkļu apakšnodalījums)

Ginkgoopsida (ginku klase)

Gints: 1

Sugas: 1 (0)

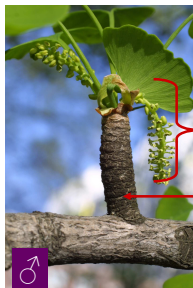
Divdaivu ginks
Ginkgo biloba

- Doninēja Mezozoajā no Triasa līdz Juras beigām.
- Krita periodā sāka izzust.
- A-Ķīna (Temusas kalnu nogāzēs).
- Kopš 1727. gada kultivē Eiropā.

Ginkgoopsida (ginku klase)

Divdaivu ginks
Ginkgo biloba

Divmāju augs

Mikrostrombils
(vairāki mikrosporofīli,
kas sakārtoti skrajās
spurdzēs)

Īsvasa

Ginkgoopsida (ginku klase)

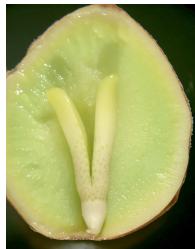
Divmāju augs

Mikrostrombils
(vairāki mikrosporofīli,
kas sakārtoti skrajās
spurdzēs)

Īsvasa

Ginkgoopsida (ginku klase)

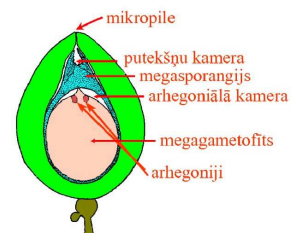
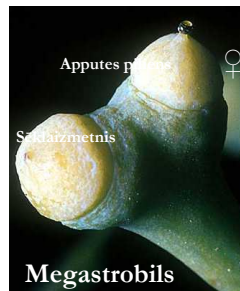

Putekšņu attīstība iesākas mikrosporangijā.

Anteridiālajai šūnai sadaloties veģetatīvajā un ģeneratīvajā šūnā, attīstība mikrosporangijā beidzas.

Tālāka ♂ gametofīta attīstība norisinās uz apputeksnētā sievišķā auga.

Ginkgoopsida (ginku klase)

Viens no diviem lieliem, daudzvicainiem spermatozoidiem apaugļo olšūnu. Apaugļošanās 3 mēn. pēc apputes.

Ginkgoopsida (ginku klase)

Seklas

Divdaivu ginks *Ginkgo biloba*

Nepārtraukti attīstās un tām nav miera perioda.

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Gintis: 9 vai 10
Sugas: : 100 (0)

- Doninēja Mezozoajā.
- Strauji izmirst.
- Aug g.k. tropos un subtropos.
- Mūsdienās g.k. kā istabas augi.

Zamia furturacea

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Microcycas calocoma

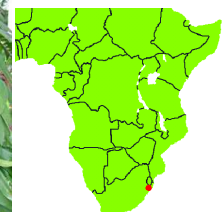

Pinar del Rio

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Encephalartos woodii

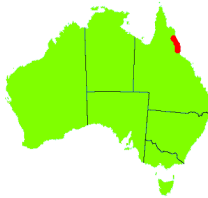

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Lepidozamia hopei

17m

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Cycas revoluta

Stumbru klāj lapu pamatņu paliekas.

Paparžu lapu tips.

Lapas aug atritinoties.

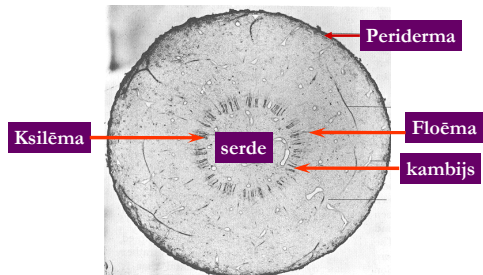
Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Stangeria eriopus

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Stumburā ir kambijs – notiek sekundāro vadaudu veidošana.

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Sago iegūšana

Stumbra lielāko daļu aizņem serde un plaša miza, kur uzkrājas rezerves barības vielas, galvenokārt ciete ("sago").

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Divmāju augi (dzimums ģenētiski noteikts).

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Cycas revoluta ♂ strobils

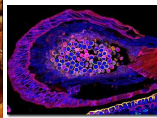
♂ strobili attīstās starp lapām stumbra galotnē.

Uz strobila ass spirāliski ir novietoti mikrosporofīli.

To apakšpusē atrodas mikrosporangiji, kas pa 2-3 apkopoti soros.

Mikrosporofīli

Mikrosporangijs

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Putekšņi putekšņiņās

Mikrosporangija atvēršanas nodrošina **mikrosporangija epiderma** (šūnu sienīgas ir nevienmērīgi uzbiezinātas).

Pārējiem sēklaugiem nevienmērīgi uzbiezinātas ir **endotēcija** šūnu sienīgas.

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Encephalartos caffer ♀ strobils

Megasporofīls

♀ strobili attīstās stumbra galotnē.

♀ strobili masīvi, milzīgi.

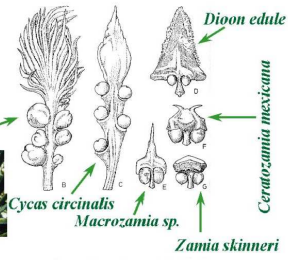
Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

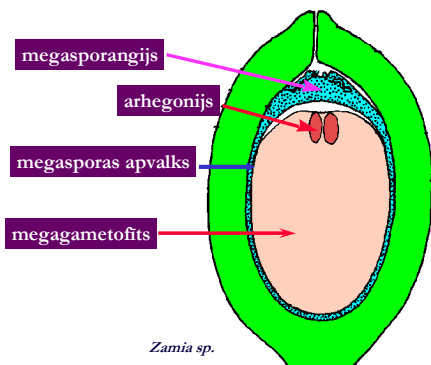
Cycas revoluta

Cycas rumphii

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

megasporangijs

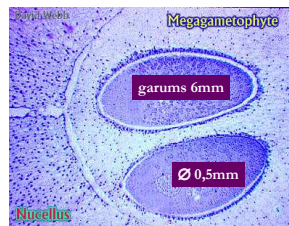
arhegonijs

megasporas apvalks

megagametofīts

Zamia sp.

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

♀ gametofīts

♂ gametofīts

Cycadopsida (cikadejveidīgo klase)

Sēklas

Cycas revoluta sēklas (8cm)

Nepārtraukti attīstās un tām nav miera perioda.

Pinopsida (skujkoku klase)

Sugas : ~550

- Skujkoki dominē plašos Z puslodes reģionos. Uz D kalnainajos reģionos.
- Gandrīz visi ir mūžzaļi.
- Skujas piemērojušās nelabvēlīgiem vides apstākļiem – bieza kutikula, atvārsnītes ir izvietotas aušu padziļinājumos.

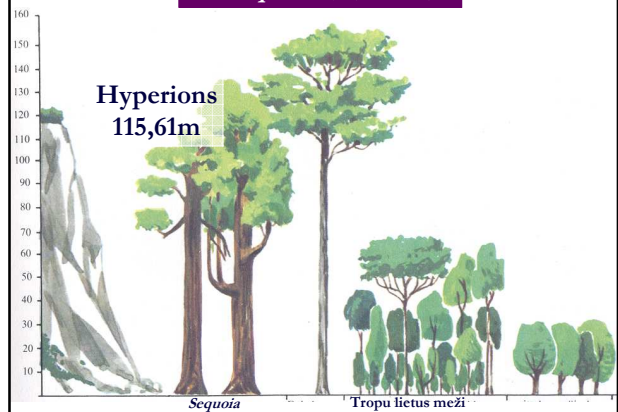
Pinopsida (skujkoku klase)

Mūžzaļā sekvoja
Sequoia sempervirens

Milzu mamutkoks
Sequoiadendron giganteum

Pinopsida (skujkoku klase)

Hyperions
115,61m

Sequoia

Tropu lietus meži

Pinopsida (skujkoku klase)

Milzu mamutkoks
Sequoiadendron giganteum

Koksnes daudzums 1487 m³

Pinopsida (skujkoku klase)

Methuselah
>4600

Ilgmūža priede *Pinus longaeva*

Pinopsida (skujkoku klase)

Ilgmūža priede *Pinus longaeva*

Prometheus
4844

Pinopsida (skujkoku klase)

Gan vienmājas, gan divmāju sugas.

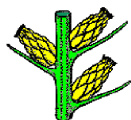
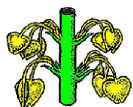
Vienīgi viendzimuma strobili –
vīrišķie mikrostrombili un sievišķie
megastrobili.

Pinopsida (skujkoku klase)

Mūsdienu skujkoku reprodiktīvās struktūras ir atvasināmas no
izmirušo kordāitu struktūrām.

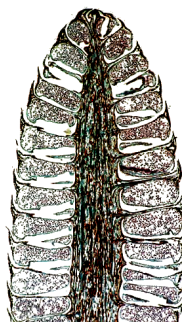

Cordaites sp.

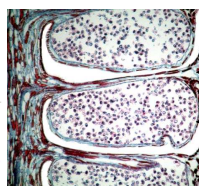

Strobili
spurdzveida
sastatos.

Pinopsida (skujkoku klase)

Mūsdienu skujkoku vairumam **mikrostrobils**
ir saīsināta ass, uz kuras ir izvietoti stipri
reducēti mikrosporofili.

Mikrosporofils
(putekšņlapa)

Mikrosporangijs
(putekšņu ligzda)

Parastā priede *Pinus sylvestris* mikrostrombils

Pinopsida (skujkoku klase)

Mikrostrobili ir spirāliski izvietoti (ciprešu rindā *Cupressales* –
vienmēr ir pretēji vai mieturos pa 3).

Parastā priede *Pinus sylvestris*

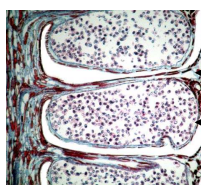

Parastā priede *Cupressus forbesii*

Pinopsida (skujkoku klase)

Vairumam mikrogametofīts sāk veidoties mikrosporangijā.

Īvju rindā (*Taxales*) un ciprešu rindā (*Cupressales*) mikrogametofītu
veidošanās sākas, vienkodola mikrosporai nonākot uz
sēklaizmetņa.

Mikrosporofils
(putekšņlapa)

Mikrosporangijs
(putekšņu ligzda)

Parastā priede *Pinus sylvestris*

Pinopsida (skujkoku klase)

2 mazas protalija šūnas (atmirst un pārvēršas par nedzīviem diskveida ķermenīšiem, kas pieguļ mikrosporas apvalkam)

Ģeneratīvā šūna (veidojas, daloties anteridiālajām šūnām)

Veģetatīvā šūna (veidojas, daloties anteridiālajām šūnām)

Īvju rindā (*Taxales*) un ciprešu rindā (*Cupressales*) protalija šūnas nerodas vispār.

Parastās priedes *Pinus sylvestris* mikrogametofīts (putekšnis)

Pinopsida (skujkoku klase)

Spermiji (nekustīgas gametas, jo bez viciņām)

Parastā priede *Pinus sylvestris* dikstošs putekšnis (mikrogametofīts)

Pinopsida (skujkoku klase)

Megastrobilu sastati

1
2
3

Parastā priede *Pinus sylvestris*

Pinopsida (skujkoku klase)

Čiekurs

sēklzvēiņa
segzvēiņa

Parastā priede *Pinus sylvestris*

Pinopsida (skujkoku klase)

Sēklzvēiņu augšpusē atrodas sēklaizmetņi.
Sēklzvēiņas ir īsvasu pārveidnes = megastrobils.

Megasporocīts (dīglsomas mātšūna)

Integuments

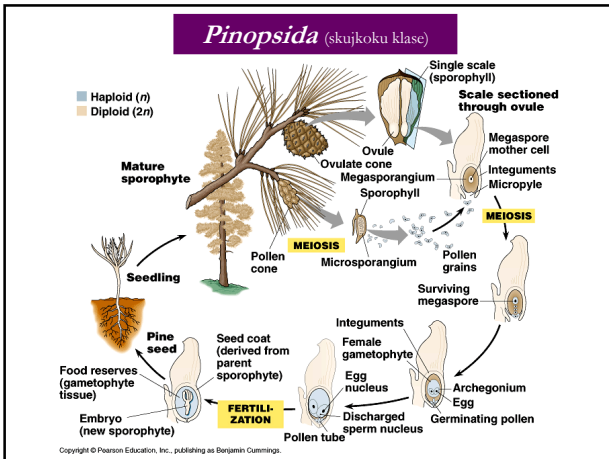
Mikropile

Megasporangijs (nucēls)

Pinopsida (skujkoku klase)

Viensēklas megastrobils

Parastā īve *Taxus baccata*

Pinopsida (skujkoku klase)

Pinaceae (priežu dzimta)

Sugas: 250

Parastā priece *Pinus sylvestris*

Atrašanās vieta: Ventspils rajons, Usmas pag. Stendes kreisajā pamatkrastā 200 m augšpus Usmas - Amēļa ceļa tāla, 250 m A no Tiliņiem, krūmājā.
Apkārtnērs: 4,35 m, augstums: 24,0 m, vainaga projekcija: 150 m², zaru garums: līdz 8,0 m

Pinopsida (skujkoku klase)

Pinaceae (priežu dzimta)

Parastā egle *Picea abies*

Atrašanās vieta: Talsu rajons, Ives pag., Valdemārpils – Tīņlīnes ceļa A pusē, Ives parkā, 50 m A no bij. Ives muižas
Apkārtnērs: 3,80 m, augstums: 32 m, vainaga projekcija: 100 m², zaru garums: līdz 7,5 m

Pinopsida (skujkoku klase)

Pinaceae (priežu dzimta)

Abies ~50 sugas

Eiropas baltegle *Abies alba*

Atrašanās vieta: Kuldīgas rajons, Ivandes pag. Līčivandes muižas (tagad skola) parkā, 20 m DA no pils.
Apkārtnērs: 4,48 m, augstums: 38 m, vainaga projekcija: 215 m², zaru garums: līdz 11, 5 m

Pinopsida (skujkoku klase)

Pinaceae (priežu dzimta)

Menzjesa duglāzija *Pseudotsuga menziesii*

Pinopsida (skujkoku klase)

Pinaceae (priežu dzimta)

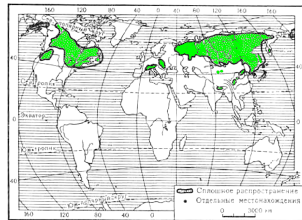
Atlantijas ciedrs *Cedrus atlantica*

Pinopsida (skujkoku klase)

Pinaceae (priežu dzimta)

Japānas lapegle *Larix kaempferi*

Pinopsida (skujkoku klase)

Cupressaceae (ciprešu dzimta)

Sugas: 130

Skujas mieturi

Zvīņveida skujojums

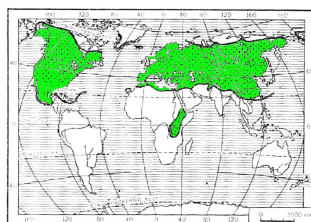

Pinopsida (skujkoku klase)

Cupressaceae (ciprešu dzimta)

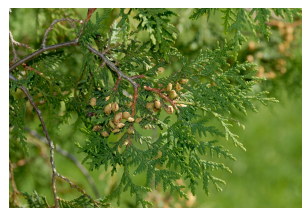

Parastais kadiķis
Juniperus communis

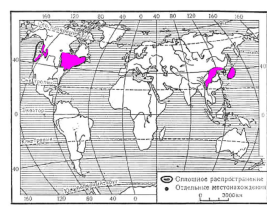

Pinopsida (skujkoku klase)

Cupressaceae (ciprešu dzimta)

Rietumu tūja *Thuja occidentalis*

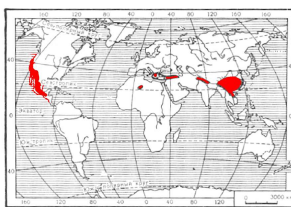

Pinopsida (skujkoku klase)

Cupressaceae (ciprešu dzimta)

Ciprese *Cupressus sp.*

Pinopsida (skujkoku klase)

Taxodiaceae (purvciprešu dzimta)

Sugas: 15

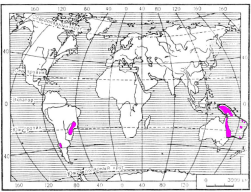
Sekvojas (*Sequoia*)
Mamutkoki
(*Sequoiadendron*)

Metasekvoja
Metasequoia
glyptostroboides

Pinopsida (skujkoku klase)

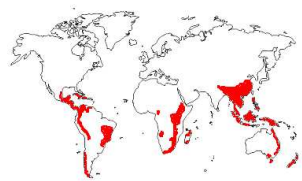
Araucariaceae (araukāriju dzimta) **Sugas: 30**

Čīles araukārija *Araucaria araucana*

Pinopsida (skujkoku klase)

Podocarpaceae (podokarpu dzimta) **Sugas: 200**

Podocarpus macrophyllus

Pinopsida (skujkoku klase)

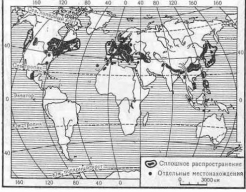
Podocarpaceae (podokarpu dzimta)

Parasitaxus ustus

Pinopsida (skujkoku klase)

Taxaceae (īvju dzimta) **Sugas: 17**

Parastā īve *Taxus baccata*

Gnetopsida (gnetveidīgo klase)

Welwitschia (velvičiju ģints) **Sugas: 1**

Sastopama neauglīgos tropiskās Āfrikas DR tuksnešos – g.k. Namībijas tuksnesī – kserofīts.

Brīnumainā velvičija *Welwitschia mirabilis*

Gnetopsida (gnetveidīgo klase)

Welwitschia

- Stumbrs atgādina celmu (ø līdz 1,2m).
- Stumbra virszemes daļa ~50cm.
- Stumbra augšdaļa sadalīta 2 daivās – 2 lapas.
- Lapas saglabājas un aug (interkalārā meristēma) visu mūžu.
- Galvenā sakne līdz 3m.
- Liels atvārsnīšu skaits – 22200/cm².
- CAM fotosintēzes tips.

Brīnumainā velvičija *Welwitschia mirabilis*

Gnetopsida (gnetveidīgo klase)

Ephedra (efedru ģints)

Sugas: >40

Kserofīts.

Efedra Ephedrum sp.

Gnetopsida (gnetveidīgo klase)

Ephedra (efedru ģints)

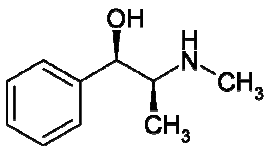

Lapas ir sīkas, zvīņveida, pretējas vai sakārtotas mieturos pa 3-4.
Āgri nobirst.
Fotosintēze notiek jaunajos zaros.

Efedra Ephedrum sp.

Gnetopsida (gnetveidīgo klase)

Ephedra (efedru ģints)

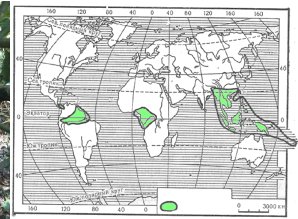
Izmanto medicīnā – satur efedrīnu.

Gnetopsida (gnetveidīgo klase)

Gnetum (gnetu ģints)

Sugas: 30

Gnetum sp.

Gnetopsida (gnetveidīgo klase)

Gnetum (gnetu ģints)

Gnetum gnemon un *G. costatum* – koki

Gnetopsida (gnetveidīgo klase)

Gnetum (gnetu ģints)

Izmanto:

- kā šķiedraugus,
- pārtikā (lapas, strobilus, dīgļus),
- medicīnā (lapas).

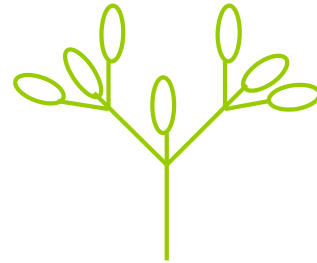

Kas kopīgs?

1

Strobilu sastats DIHAZIĀLI zarots

Mikrostrobilu sastats

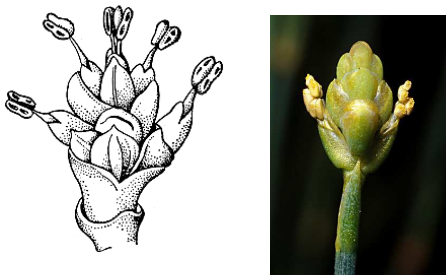
Brīnumainā velvičija *Welwitschia mirabilis*

Megastrobilu sastats

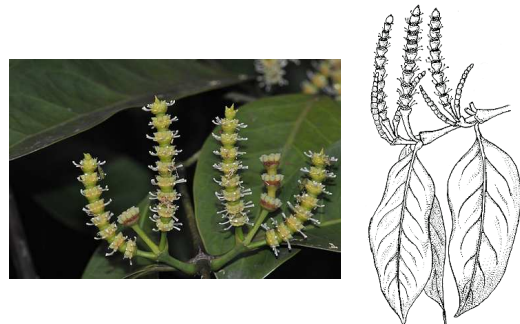
Brīnumainā velvičija *Welwitschia mirabilis*

Mikrostrobilu sastats

Ephedra altissima

Mikrostrobilu sastats

Gnetum sp.

Megastrobilu sastats

Gnetum sp.

2

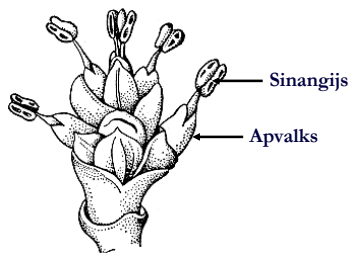
Apvalks pie strobila

Mikrostrobili

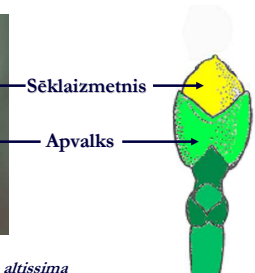
Brīnumainā velvičija *Welwitschia mirabilis*

Mikrostrobili

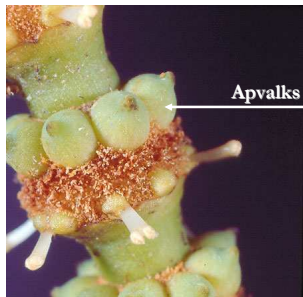
Ephedra altissima

Megastrobils

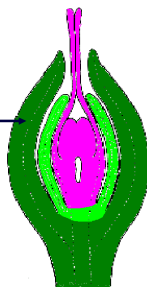

Ephedra altissima

Megastrobils

Apvalks

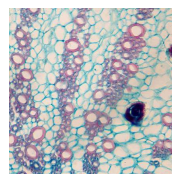

Gnetum sp.

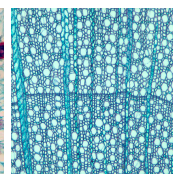
3

Trahejas

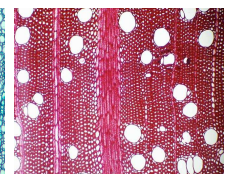
sekundārajā koksne

Welwitschia mirabilis

Ephedra sp.

Gnetum sp.